

Urine opvangen van een kind

Waarom deze folder?	2
Wat heeft u nodig?	2
Steriele opvang van urine	2
Niet steriele opvang van urine	3
Welke methode gebruikt u?	3
Uw voorbereiding: schoonmaken genitaal	3
Plaszakje	4
Het opplakken van het opvangzakje	4
De 'klop-methode'	7
Kinderen die zindelijk zijn	11
Urine inleveren in ziekenhuis	12
Vragen	12

Waarom deze folder?

Urine opvangen van een kind, zeker als ze nog niet zindelijk zijn, kan een uitdaging zijn. Daarom proberen wij u via deze folder hier zo goed mogelijk bij te helpen. De keuze van methode van opvangen hangt af van het feit of uw kind zindelijk is en uw eigen voorkeur. Deze folder beschrijft de diverse methoden die u kunt gebruiken om urine op te vangen van uw kind. De urine kan nodig zijn omdat er gekeken moet worden naar de samenstelling van de urine (sediment) of omdat een urineweginfectie wordt vermoed (kweek). Soms worden beide onderzoeken uitgevoerd en dient u dus twee potjes in te leveren. Klachten van een urineweginfectie kunnen onverklaarbare koorts, pijn bij het plassen, heel vaak plassen, stinkende urine etc. zijn. De urine moet worden opgevangen in een potje. Afhankelijk van welk onderzoek gepland staat, krijgt u het juiste potje mee.

2

Handig om te weten is dat (met name niet zindelijke kinderen) over het algemeen zo'n 25 minuten nadat ze een voeding hebben gehad en/of drinken hebben gedronken gaan plassen.

Wat heeft u nodig?

De arts vertelt u of u de urine van uw kind wel of niet steriel moet opvangen.

Steriele opvang van urine

Wanneer de arts of uzelf vermoedt dat een infectie de oorzaak van de klachten van uw kind is, wordt de urine 'op kweek' gezet. Dan moet de urine steriel worden opvangen. Steriel betekent dat de gebruikte materialen heel goed schoon moeten zijn. Ze mogen geen bacteriën bevatten. Daarom is het potje verzegeld en de plaszakje in plastic verpakt. Dit laat u zo tot vlak voor het opvangen van de urine.

Op de polikliniek Kindergeneeskunde krijgt u de volgende benodigdheden:

- Steriel urine opvangzakje (de zakjes voor jongens en meisjes verschillen)
- Steriel potje (let op! Pas op het laatste moment het plastic verwijderen)
- Sticker met afdruk ponsplaatje
- Aanvraagformulier voor het laboratorium

Verder heeft u washandjes of watten nodig, die zijn natgemaakt met warm (niet te heet!) leidingwater.

Niet steriele opvang van urine

In alle andere gevallen hoeft het opvangen van urine niet steriel te gebeuren.

Welke methode gebruikt u?

- Kinderen < 1 jaar
Klop-methode of plaszakje. De klopmethode heeft de voorkeur (minder kans op verontreinigende huidbacteriën) maar hiervoor dient u met minimaal 2 personen en liefst 3 personen te zijn.
- Kinderen niet zindelijk > 1 jaar
Plaszakje
- Kinderen die zindelijk zijn
Midstream urine. Bij voorkeur ontvangen wij een 'midstream urine', dat wil zeggen dat uw kind (als het lukt!) eerst een beetje op de wc plast en dan pas in het potje. Volg dan wel de instructies van het schoonmaken van de omgeving rondom het plasgaatje zoals hieronder beschreven is.

Uw voorbereiding: schoonmaken genitaal

U wast allereerst uw handen met zeep. Daarna wast u met het natte washandje (hier geen zeep op doen!) of natgemaakte watten het gebied rond de plasuitgang van uw kind. U kunt voor het natmaken niet te heet leidingwater gebruiken. Let op: kinderen krijgen door het natmaken nog wel eens een prikkel om te plassen. Houdt daarom het potje zonder deksel bij de hand zodat u hierop kunt anticiperen. Daarbij maakt u wasbewegingen van voren naar achteren. Dit voorkomt dat u vuil van de anus naar de plasuitgang veegt. Urine met ontlasting is namelijk niet bruikbaar. Bij een meisje begint u met de buitenste schaamlippen, daarna de binnensten.

Let op dat u bij elke veeg een schoon stukje washand/watje gebruikt. Bij jongens trekt u alleen indien mogelijk (niet forceren!) de voorhuid een beetje terug om ook goed de eikel schoon te maken. Vervolgens dept u de huid goed droog.

Plaszakje

Het opvangen van urine gaat het best als u het met zijn tweeën doet. Verwijder de afdeklaag van de sticker bij het steriele urineopvangzakje. Daarna verwijdt u het losse rondje.

Het opplakken van het opvangzakje

Het kind ligt op zijn rug en één persoon houdt de benen van het kind licht gespreid. De ander pakt het zakje. Als u met zijn tweeën bent kan één ouder het kind afleiden terwijl de ander het plaszakje gaat plakken. Bij een meisje plakt u het opvangzakje over de schaamlippen nauwkeurig vast, u begint aan de onderkant. Begin met het plakken van het plaszakje vlak onder het plasgaatje, net boven het poepgaatje. Bij jongens schuift u de penis door de opening van het zakje.

Als er voldoende ruimte is schuift u ook de balzak door de opening. Wrijf zo nodig extra zodat de kleeflaag goed contact maakt met de huid. Voorkom gapende randjes. Controleer na het plakken of het plaszakje aan alle kanten goed aansluit op de huid. Daarna controleert u regelmatig of er urine in het zakje loopt. U kunt het plaszakje net zo lang laten zitten tot er voldoende urine in zit. Giet vervolgens de urine in een potje met naamsticker, dat u in de koelkast bewaart.

5

Hoe kunt u uw kind voorbereiden op een plaszakje?

Hier staan algemene adviezen voor de voorbereiding van uw kind beschreven. Wij adviseren u zelf te bekijken welke methode bij uw kind past.

Leeftijd 0 tot 2 jaar

Uw kind kunt u het beste afleiden met een speeltje tijdens het plakken van het plaszakje.

Leeftijd 2 tot 4 jaar

- Vertel uw kind dat u een plaszakje moet plakken.
- Neem hier rustig de tijd voor en bepaal het tijdstip van voorbereiden zorgvuldig (bijvoorbeeld niet vlak voor het slapen gaan)
- Laat uw kind het plaszakje zien en eraan voelen.
- Geef de informatie zo eenvoudig mogelijk. Leg bijvoorbeeld met behulp van een pop/beer uit wat u gaat doen
- Het is belangrijk dat u als ouders eerlijk bent tegen uw kind. Als uw kind vraagt of het plakken pijn doet, kunt u het beste vertellen dat het wel wat gevoelig kan zijn als u het erop plakt
- Geef de dag van tevoren informatie over het ziekenhuis en het onderzoek. Soms is dit niet haalbaar, omdat de urine gelijk in het ziekenhuis opgevangen wordt.
- Begin bij jonge kinderen niet te vroeg met de voorbereiding. Hun tijdsbesef is anders dan bij volwassenen

6

Hoe kunt u het beste het plaszakje verwijderen?

- Het plaszakje mag verwijderd worden wanneer er een laagje urine in zit
- Til een hoekje op en trek voorzichtig de huidplaat los onder een schuine hoek
- De urine uit het zakje kunt u legen in de potjes die u krijgt
- Door de plakopening schenkt u eerst een klein beetje urine weg (bijvoorbeeld in het toilet), daarna vult u eerst het kweekpotje en daarna het andere urinepotje
- Voor het potje van de urinekweek dient u 0,5 - 1 ml te hebben. Voor het potje van de urine sediment ongeveer 5 ml. Vul als eerste het kweekpotje. Dit is het smalste potje. Als u de urine thuis opvangt, kunt u de urine in de koelkast bewaren

- Als er urine is opgevangen voor metabool onderzoek, dan vragen wij u de urine te bewaren in de vriezer

Twee plaszakjes

U heeft een reserve-plaszakje gekregen voor als de afname niet goed gaat. Als ook de tweede poging niet gelukt is, doen we de afname in het ziekenhuis.

De 'klop-methode'

Stap	
1.	Eerste stap is uw baby borstvoeding of flesvoeding geven. De normale hoeveelheid voor de leeftijd dient te worden aangehouden. Indien de baby niet zelf drinkt, kan voeding per sonde gegeven worden.

2.	<p>25 minuten na de voeding dient het uitwendig genitaal van uw baby schoon gemaakt te worden met water en watten/gazen. Wees hierbij alert dat het schoonmaken soms leidt tot het plassen van de baby. Houdt daarom het steriele potje bij de hand!</p> <p>Indien de baby spontaan begint te plassen kan zo direct de urine worden opgevangen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handen wassen. • Kraan even laten stromen en met lauw water een washandje of watten nat maken. • Meisjes: schaamlippen spreiden en eerst de buitenste en daarna de binneste schaamlippen schoonmaken. Doe dit van boven naar beneden en van buiten naar binnen, bij elke veeg een schoon stukje washand/gaasje gebruiken. • Jongens: voorhuid terugschuiven (indien dit al mogelijk is), reinig de eikel en directe omgeving 3 maal, bij elke veeg een schoon stukje washand/gaasje gebruiken.
3.	Eén van de ouders kan proberen de baby wat af te leiden.
4.	Eén persoon houdt de baby onder de oksels vast met de benen naar beneden bungelend en ontbloot onderlijf.

5.	Een tweede persoon begint met de blaasstimulatie welke bestaat uit het zachtjes kloppen op het gebied net boven de schaamheugel. Doe dit met een snelheid van 100 kloppen per minuut gedurende 30 seconden. Een derde persoon houdt het potje vast en is alert op het opvangen van de urine. Indien geen tweede persoon voorhanden is dient dit door de persoon gedaan te worden die op de blaas klopt.
6.	Indien er nog geen urine is gekomen is de volgende stap massage van de onderrug met cirkelbewegingen gedurende 30 seconden.
7.	Herhaal stap 4 en stap 5, gedurende maximaal 5 minuten totdat de baby plast.
8.	Vang de urine op in een steriel potje.

9

Indien na vijf minuten geen urine is verkregen, plak dan een plaszakje!

Wij ontvangen nog wel eens urine die vanuit de po is overgegoten in de potjes. Zelfs als de po goed is schoongemaakt is dit niet betrouwbaar!

Stap 5: de kopmethode

Stap 6: massage

Stap 8: opvangen

Kinderen die zindelijk zijn

Vanaf de leeftijd dat uw kind zindelijk is, kunt u de urine rechtstreeks opvangen in het potje.

Als uw kind de urinestroom nog niet kan onderbreken of controleren

- Laat uw kind dan eerst plassen in het smalle, steriele potje en daarna in het brede potje. Als er te weinig urine in het brede potje zit, en het andere potje vol is, mag u wat urine van het smalle potje in het brede potje gieten
- Alléén als het echt niet lukt om urine in het smalle potje op te vangen, mag uw kind alleen in het brede potje plassen. U mag daarna een beetje urine in het smalle potje over gieten
- Als u kind de stroom niet kan onderbreken kunt u halverwege tijdens het plassen de potjes wisselen

Heeft uw kind controle om de urinestroom te onderbreken

- Dan mag uw kind eerst een kleine hoeveelheid urine in het toilet plassen
- Daarna eerst in het smalle urinepotje plassen
- Vervolgens in het brede urinepotje plassen
- Als laatste weer uitplassen in het toilet
- Mocht dit niet lukken, laat dan direct in het potje plassen zoals bovenstaand is beschreven
- Als er te weinig urine in het brede potje zit, en het andere potje vol is, mag u alleen een beetje urine vanuit het smalle potje in het brede potje gieten. U mag geen urine van het brede in het smalle potje gieten

- De potjes met urine goed sluiten
- Naamsticker op het potje plakken. De stickers kunt u het beste erop plakken nadat de urine is opgevangen (anders worden de stickers nat)
- De potjes met urine met de laboratoriumformulieren, zo snel mogelijk inleveren bij het Laboratorium Bloedafname
- Als u de urine niet direct kunt brengen, bewaar de potjes dan tijdelijk in de koelkast

Urine inleveren in ziekenhuis

Tijdens kantooruren

Tijdens kantooruren kunt u de urine en de formulieren inleveren op het Afnamelaboratorium (route 5). Daarna neemt u telefonisch contact op met de polikliniek Kindergeneeskunde (telefoonnummer (0512) 588 820) of u loopt even langs de polikliniek om te vertellen dat u urine heeft ingeleverd en te overleggen wanneer u kunt bellen voor de uitslag.

Buiten kantooruren

Buiten kantooruren kunt u de urine en de formulieren inleveren bij de balie van de Kinderafdeling. Vervolgens neemt u de eerstvolgende werkdag contact op met de polikliniek Kindergeneeskunde om te vertellen dat u urine heeft ingeleverd en te overleggen wanneer u kunt bellen voor de uitslag.

Vragen

Voor vragen kunt u bellen met de polikliniek Kindergeneeskunde, telefoonnummer (0512) 588 820.